

What is the obligation of סיפור יציאת מצרים?

If other people are reading and one is listening can we apply שומע כעונה to Haggadah or must one say everything himself?

Is the mitzvah to teach sons or as well daughters?

The Zohar Hakadosh writes, Hashem is excited on Pesach night, and at that very moment, Hashem issues a Code Red alert and invites in all his angels by saying, "Come and listen to how my nation [the Jews] are praising and glorifying me. Observe how they are so happy and thankful that I redeemed them from Egypt and as a King, I am so fortunate that My people are saying amazing things and that they love Me; it is worthwhile what I did for them back in Egypt." This is why it is extremely crucial to take the Seder seriously when we bring Hashem into our home and show Hashem the gratitude and love He is duly owed.

The source:

מקור המצוה

בשלושה מקומות מוזכרת מצות סיפור מצרים בתורה:

1. "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתִּיכֶם וּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח... וְהָיָה כִּי תֵבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֶּן ה' לָכֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת. וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֶבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם. וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִיקְנוֹק אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינוּ הִצִּיל..." (שמות יב, כא-כז)
2. "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם" (שמות יג, ח).
ואף על פי שכתוב "ביום", קיבלו חכמים שמצוה זו נוהגת בליל ט"ו בניסן, "בשעה שמצה ומרור (ובזמן הבית - גם פסח) מונחים לפניך" [1].
3. "כִּי יִשְׁאַלְךָ בֶּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צָוָה ה' אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם" [2]. וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרָעָה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה. וַיִּתֶּן ה' אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדֹלִים וָרַעִים בְּמִצְרַיִם בְּפָרָעָה וּבְכָל בֵּיתוֹ לַעֲיִינוֹ. וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשֶּׁם לְמַעַן הָבִיא אֶתָּנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם. וַיִּצְוֵנוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֲקִים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְצִדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ" (דברים ו, כ-כה).

How do we know you have to say the Story of Yitziat Mitzrayimon on Pesach?

"Vehigadecha Lebincha Bayom Hahu Lemor Baavoor Zeh." When is "Baavoor Zeh"? "Beshah Sheyesh matzah U Marror Mumachim Lefanecha" – "At the time that you have Matzah and Marror sitting in front of you."

Who is required, and what is the reward for someone who tells over the story of Yitziat Mitzrayim? The Pasuk writes: "Ve af al peey SheAin Lo Ben, Afilu Chachamim Gedolim Chayaveim Lesaper BeYitrayim Mitzrayim...Hareh Ze Meshubach" – "Everyone—even individually if that person has no family, must say over the story—just like our great Sages and anyone who does say over the story will be praiseworthy."

וְלִפְיִכֵּי כִּשְׁפֹעֵר אִדָּם בְּלִילָה הַזֶּה זָכוּר, נֶס זֶה (דף ל"ט:) בְּחֶמְשָׁה וְאַחֲשִׁילִי עֲנִי שִׁנְיָרָחֵל לֹא יֵאָכֵל עַד שֶׁמֶסֶךְ וְלֹא יִסְמְכוּ לוֹ מֵהַרְצָפָה יוֹסֹת שֶׁל יֵין וְאַחֲשִׁילִי מִן הַחֲמֻחִי, יִבְגְּמֵרָח

א מצות *עשה של חוריה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן שנאמר וזכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו שנאמר וזכור את יום השבת, ומנין שבליל חמשה

יב"ר, גס זה מנוסח במחלוקת וזכור בסגולה: מצוה להודיע לבנים יב"ר, (דף קט"ו.) חמשה ילפי דעתו של בן אביו חמשה יתנוסח בנמרל:

עשר תלמוד לומר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך, ואף על פי שאין לו בן, אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך בדברים שאירעו ושהיו הרי זה משובח: **ב מצוה**

How to Properly do the Pesach Seder by Going Through the Story of Yetziat Mitzrayim

How does one properly discuss the Exodus of Egypt?

We know that the mitzvot of eating *Marror* and drinking four cups of wine does not come from the Torah. However, the mitzvot of eating *Matzah* and discussing the story of the Exodus from Egypt is from the Torah (*Deoraytah*), and one must make sure to do these mitzvot correctly. The Rambam writes, “*Mitzvah Aseh Min Hatorah LeSaper Nissim VeNiflaot Shenaasu LeAvotenu Be Mitzrayim Be Lel Chamisha Asar Be Nissan*” (Seder Night). Furthermore as the Pasuk describes, “*Zachor et Hayom Haze Aser Yetzatem Min Mitzrayim*.” The main idea is to speak about *Yetziyat Mitzrayim*. Similarly, we have the same Mitzvah all year round—“*Zachor Et Yom Ha Shabbat Lekadesho*”—where we remember the story of *Yetziat Mitzrayim* from Kiddush.

מצוה קנו היא שצינו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר מניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מי שיוסיף במאמר ויארך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו לנו המצרים מעול וחמס ואך לקח השם נקמתנו מהם ולהודות לו יתעלה על כל טוב שגמלנו יהיה יותר טוב כמי שאמרו וכל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, והבתיב שבא על הצווי הזה הוא אמרו והגדת לבנך ביום ההוא ובא הפירוש והגדה לבנך יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך כלומר מתחלת הלילה אתה מספר. ילשון מבילתא מכלל שנאמר כי ישאלך בנך יכול אם ישאלך בנך אתה מגיד לו כי תלמוד לומר והגדת לבנך אע"פ שאינו שואלך, אין לי אלא בזמן שיש לו בן בינו לבין עצמו בינו לבין אחרים מנין תלמוד לומר ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה, רוצה לומר שהוא צוה לזכרו כמו שאמר זכור—את יום השבת. וכבר ידעת לשון אמרם ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו יודעים את התורה כלה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בסוף פסחים. (נא אל פרעה, זמנים הלכות סמך ומנה פ"ח):

What is so important about saying over the story?

The Rambam writes in Sefer Mitzvot: "*Vareech Hadevarim VeHadgdalah Ma She asah lanu Hashem, veMashe She Asta Lanu Hamitzreem, BeOL [hard work] u BeChamas [trickery], Velachach Hashem et Nikmatenu*. It is important, because although we were tricked and endured hard work at the hands of the Egyptians, we thank Hashem and show gratitude for everything He did for us including avenging our sorrows. The mitzvah is so important that we require a father to tell it over to his children, as the Pasuk writes: "*Vehegadetcha Lebincha*," even if your child doesn't ask you about the story you should make sure to tell it. What if someone is not married, or if he is alone for the holiday? Moshe Rabenu tells us: "*Zachor et Hayom Haze*h," just like if you are alone on Shabbat you have to say Kiddush alone, hereto when saying the Haggadah on Pesach you still have the mitzvah to go through the story of Mitzrayim even if you are alone. You need to discuss the story from beginning to end, no exceptions.

Learn halachot:

אמנם הטור צקימן תפ"א כתב "חייב אדם לעסוק
בהלכות הפסח וציניאח מנרים ולספר בנשים שעשה
הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה" הרי דנקט
תרחי וכ"ה בשו"ע שם ס"ב.

שומע כעונה

חכם יצחק יוסף

ו. עדיף שכל אחד יקרא בעצמו, ולא יסמוך על 'שומע כעונה'. יש מחלוקת אם יש דין שומע כעונה בהגדה של פסח, שהרי צריך לספר לבנו, ואיך יצא ידי חובה כששומע? אמנם להלכה גם במצוות ההגדה יש דין שומע כעונה, אבל לא כדאי לסמוך על זה, כיון שקריאת ההגדה ארוכה, וצריך להתרכז במשך כל הקריאה כדי לצאת ידי חובה. שהרי גדולה מזו כתב הרא"ש (בתשובה כלל ד סי' נט), שברכות **קריאת שמע** כל אחד יקרא לעצמו, כי אם יסמוך על השליח צבור מדין שומע כעונה, ובאמצע הברכה יחלום, לא יצא ידי חובה. וכן בברכת המזון כל אחד מברך לעצמו כיון שהברכות ארוכות, וכל שכן בהגדה שהיא ארוכה, כל אחד יקרא בעצמו. גם הנשים חייבות בהגדה, כל המצוות שיש באותו לילה הנשים חייבות כמו האנשים, וכמו שאמרו בגמ' פסחים פרק עשירי (קח סע"א) שנשים חייבות בארבע כוסות שאף הן היו באותו הנס, והוא הדין לשאר המצוות בליל הסדר. הרבנית ע"ה^[1] היתה קוראת את כל ההגדה, כמונה מרגליות, אנחנו היינו קוראים יותר מהר, וכשמרן היה רואה שהיא עדיין לא הגיעה אלינו, היה מפסיק ואומר איזה חידוש בינתיים, כדי שיהיו כולם יחד.

Its best to read it yourself. Don't rely on others reading.

“And You Shall Tell Your Son”

Question: Does one fulfill the Mitzvah of “And you shall tell your son” on the Seder night by recounting the miracles of the Exodus from Egypt to his daughters or does only one who tells this over to one’s sons fulfill this Mitzvah?

Answer: The Torah states regarding the Mitzvah of teaching one’s children about the miracle of the Exodus from Egypt on the night of Pesach, “And you shall tell your son.” We therefore customarily have the children recite the “Four Questions” at which point the father answers each one based on his level of intelligence about the miracles of the Exodus from Egypt, whether by merely reading the Haggadah or by adding other thoughts as well. However, one must

שאלה: האם מקיים אדם את מצות "והגדת לבנך" בליל הסדר, גם כאשר הוא מלמד את בנותיו על נס יציאת מצרים, או שאינו מקיים את המצוה, אלא מי שמלמד את בניו דוקא?

תשובה: הנה נאמר בתורה, "והגדת לבנך" לגבי מצות לימוד הבנים על נס יציאת מצרים בליל פסח. ולכן אנו נוהגים ששואלים הקטנים ארבע קושיות, והאב משיב להם כל אחד לפי חכמתו, ומספר להם מענין נס יציאת מצרים, אם על ידי קריאת ההגדה, ואם בתוספות של דברים אחרים. אך באמת יש להסתפק בדבר, האם עיקר מצות והגדת לבנך שייכת גם לגבי בנות. שהרי מפורש בתורה נאמר והגדת "לבנך", ומשמע שהבנות אינן בכלל המצוה. אלא שיש מקום לומר שמה שנאמר בתורה "לבנך" אין הכוונה בזה למעט את

indeed wonder whether or not the primary Mitzvah of "Telling your son" applies to one's daughters, for the Torah states explicitly, "And you shall tell your son," which would seem to imply that daughters are not included in this Mitzvah. Nevertheless, there is room to claim that when the Torah writes "your son," this is not meant to exclude one's daughters; rather, the Torah chose a general phrase which can be understood as including daughters as well (i.e. the word "son" is actually interchangeable with the word "child").

Maran zt"l deals with this matter at length in his Responsa Chazon Ovadia on the laws of Pesach (Chapter 21) and he offers a proof that one's daughters are also included in this Mitzvah, for the Terumat Ha'Deshen writes that one may not give his small child Matzah on Erev Pesach. The reason for this is in order for the Matzah to be new to the child on the night of Pesach so that it will be possible to speak to him about the Mitzvah of Matzah at the

הבנות, אלא נקטה התורה לשון כללית, ששייך לפרשה אף לבנות.

ומרן רבינו הגדול זצוק"ל, האריך בענין זה בספרו שו"ת חזון עובדיה (סימן כא), והביא ראיה שאף הבנות הן בכלל מצוה זו. שכתב התרומת הדשן, שאסור לתת לילד קטן מצה בערב פסח. וטעם הדבר הוא בכדי שתהיה המצה חדשה לילד בליל פסח, בכדי שיהיה שייך לדבר איתו על מצוות המצה (כמו שאנו אומרים "לא אמרתי, אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך"). וכתב המגן אברהם על דברי התרומת הדשן, שהוא הדין שאסור לתת לבת קטנה מצה בערב פסח, בכדי שתהיה המצה חדשה עבודה. ומוכח מזה שאף הבנות שייכות במצות והגדת לבנך.

Seder (as the Haggadah states, "This only means when Matzah and Maror are placed before you"). The Magen Avraham comments on the words of the Terumat Ha'Deshen that the same prohibition to give one's child Matzah on Erev Pesach would apply to one's daughter so that the Matzah will be new for her as well. This proves that one's daughters are also included in the Mitzvah of "And you shall tell your son."

He proceeds to bring another proof from what our Sages (Pesachim 116a) tell us: "If one's son is wise enough to ask these questions on his own, he should do so and his father should answer him. If the son is not wise enough, one's wife should ask him." If so, the Gemara is clearly teaching us that when the Torah writes "And you shall tell your son," it does not mean to exclude women and girls; rather, they are also included in this Mitzvah, as we see that if one does not have a child who can ask him these questions, his wife asks him instead and he responds. We can

ועוד הביא ראיה לדבר, שהרי אמרו חז"ל בגמרא (פסחים קטז.), חכם (אם הבן חכם), בנו שואלו. (כלומר, הבן שהוא חכם ויודע לשאול שאלות, הוא ישאל בליל פסח, ואביו ישיב לו). ואם אינו חכם, אשתו שואלת. ומבואר אם כן בגמרא, שמה שנאמר בתורה "והגדת לבנך", אין זה בכדי למעט את הבנות, אלא אף הן שייכות במצוה זו, שהרי אפילו אם אין לאדם ילד שישאל, אשתו שואלת והוא משיב. משמע שעיקר המצוה היא בסיפור יציאת מצרים, לבניו או לבנותיו או לאשתו.

imply that the primary Mitzvah is recounting the story of the Exodus from Egypt either to one's sons, daughters, or wife.

Likewise, it seems logical not to differentiate between boys and girls regarding the Mitzvah to recount the Exodus since the point of this Mitzvah is to instill within the hearts of the Jewish nation's youth our belief in Hashem who redeemed us from Egypt, made us His chosen nation, and sanctified us with His commandments. Indeed, the faith of the Jewish nation's girls and women has proven to be much more resilient through the ages than that of the boys and men, as our Sages taught that we were redeemed from Egypt in the merit of righteous women, as they clung harder to their belief in Hashem. Throughout the generations, whenever the Jewish nation was persecuted and subjected to harsh trials and tribulations, Jewish women remained firmer in their faith in

וגם באמת מצד הסברא, מסתבר שאין לחלק בין בנים לבנות בענין סיפור יציאת מצרים, שהרי מטרת סיפור יציאת מצרים, היא כדי להחדיר בלבותיהם הרכים של הילדים, את האמונה שלנו בה' יתברך, שגאלנו ממצרים, ועשה אותנו לעם סגולה, וקדשנו בכל מצוותיו. ובענין האמונה בה' אין שום חילוק בין בנים לבנות. ואדרבה, אמונתן של בנות ישראל ונשות ישראל עמדה לישראל בכל הדורות יותר מאמונתן של הבנים והאנשים, וכמו שאמרו רבותינו בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים, שהיו הן דבוקות יותר באמונה בה' יתברך. וכן היה בכל הדורות, כשעמדו ישראל בנסיונות קשים ומרים, היו הנשים מוחזקות יותר באמונתן בה', וכן מבואר בגמרא בכמה מקומות.

Hashem than men. The Gemara delineates this in several places.

Summary: One's daughters are also included in the Mitzvah of "And you shall tell your son." One should therefore recount to them the story of the Exodus from Egypt as broadly as possible in order to fulfill this Torah commandment on the night of Pesach. It is forbidden to focus solely on one's sons while recounting the story of the Exodus to the exclusion of one's daughters.

ולכן לסיכום, אף הבנות בכלל מצות והגדת לבנך, ויש לספר להן בהרחבה כמה שניתן מענין סיפור יציאת מצרים, לקיים את מצות התורה ללילה זה. ואסור לאדם להתמקד בסיפור יציאת מצרים עם בניו דוקא.

והגדה, עפ"מ ששמעתי ממור"ר הגאב"ד דבריסק שליט"א בשם אביו מרן הגר"ח הלוי ז"ל, שבכל שנה בשעת הסדר של פסח הרי מבאר לפני ב"ב מה היא המצוה של סיפור יצ"מ, הרי בכל השנה יש מצוה של זכירת יצ"מ, וא"כ מה ניתוסף אותה הלילה ע"י המצוה של ספור מה שאין בזכירה, והרי אומר, שהחילוק בין זכירה לסיפור הוא בג' דברים: חדא, שבזכירה אין צריך אלא להזכיר לעצמו יצ"מ, אבל

לא יצא יד"ח ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום כה וכו', וכסיים הרמב"ם: "ודברים האלו כולן נקראין הגדה. עכ"ל. הרי להדיא, שכל הג' חילוקים אלו כולן נכללין בהמצוה של "והגדת לבנך" בהמצוה של ספור, וכיון שמצות צריכות כוונה ע"כ הרי מצוה לכיון לצאת בג' דברים אלו. עכ"ד.

ולפ"ז גראה, שהבעל הגדה, שרצה ג"כ לבאר לנו עיקר המצוה של ספור יצ"מ והחילוקים שבה, ע"כ הקדים בדבריו המשנה של ראב"ע, לומר, שגם בכל השנה איכא מצוה להזכיר יצ"מ בלילות, וא"כ מה ניתוסף אותה הלילה בהמצוה של ספור מה שאין בזכירה, וע"ז הוא דמסיים: ברוך המקום כנגד ארבעה בנים דברה התורה בהמצוה של ספור, והיינו שמצוה להודיע לבנים וכפי דעתו של בן אביו מלמדו, ואח"כ מבאר מתי היא המצוה של ספור לבנים: יכול מר"ח וכו' ת"ל בעבור זה בשעה שמיצה ומרור מונחים לפניך,

ואח"כ מתחיל בגנות ומסיים בשבח: מתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו ומתחיל לדרוש מארמי אובד אבי ומאריך בדרש פרישה זו עד שגומר כל הפרשה, כדתנן בפ' ערבי פסחים, ואח"כ מביא דברי ר"ג כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יצא יד"ח וכו', ובוה נגמרה המצוה של ספור, ואח"כ מתחיל ענין אחר, אמירת ההלל, ומתחיל: בכל דור ודור חייב לראות עצמו וכו', שזהו הקדמה לחיוב ההלל, ומתחיל באמירת ההלל, ונמצא שכל דברי ההגדה אין בהם מענין אגדה ודרוש, אלא כולם בנויים על יסוד ההלכה וחלקי המצוה של ספור יציאת מצרים.

בהגדה של פסח: אמר רבי אלעזר בן עזרי' הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שגא' למען תזכור וכו'.

לכאורה קשה, הלא האר"י מרא דראב"ע היא משנה בפ"ה דברכות, לענין חיוב זכירת יצ"מ של כל השנה, ומה שייך זה למצות ספור יצ"מ שבליל פסח דאייריגן ב"ה השתא באותה הלילה.

ספור הוא לספר לאחר דרך שאלה ותשובה, כדכתיב: והי' כי ישאלך בנך וגו' והגדת לבנך וגו', הבן שואל מה נשתנה וכו' והאב משיב עבדים היינו, ואפי"ה הרי לבדו שואל לעצמו מה נשתנה וכו' כדרך ספור לאחר: ועוד חילוק, שבזכירה אין צריך אלא להזכיר היציאה ממצרים לבדה, אבל בספור צריך לספר כל ההשתלשלות וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח: ועוד ניתוסף במצות ספור, לספר טעמי המצות של אותה הלילה, רבן גמליאל אומר כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יצא יד"ח ואלו הן פסח מצה ומרור וכו'. וכל זה עיקר המצוה של ספור יצ"מ. וכן מבואר להדיא ברמב"ם פ"ז מה' חו"מ וז"ל: מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל ט"ו בניסן שגא' זכור וגו' ומנין שבליל ט"ו ת"ל והגדת לבנך וגו', ואח"כ מבאר הרמב"ם מה היא המצוה של ספור וכתב שם בהל"ב: מצוה להודיע לבנים שגא'

והגדת לבנך לפי דעתו של בן אביו מלמדו כיצד אם ה' קטן או טפס וכו' ואם ה' הבן גדול וחכם וכו' וצריך לעשות שינוי כדי שיראו הבנים וישאלו ויאמרו מה נשתנה וכו' אין לו בן אשתו שואלתו ה' לבדו שואל לעצמו, ובהל"ד: וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח כיצד מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרין וסועין אחר ההבל ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מן האומות וקרבנו ליחודו וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בניסים ונפלאות שנעשו לנו, ובהל"ה שם: כל מי שלא אמר ג' דברים אלו בפסח